

LUẬN ĐẠI TRÍ ĐỘ

QUYỂN 52

GIẢI THÍCH PHẨM HAI MƯƠI BỐN: HỘI TÔNG

KINH: Bấy giờ Tuệ mạng Phú-lâu-na Di-đa-la-ni-tử bạch Phật rằng: Bạch đức Thế Tôn! Phật trước sai Tu-bồ-đề thuyết Bát-nhã Ba-la-mật cho các Bồ-tát ma-ha-tát, sao nay lại nói Đại thừa?

Tu-bồ-đề bạch Phật rằng: Bạch đức Thế Tôn! Con nói Đại thừa sẽ không xa lìa Bát-nhã Ba-la-mật chăng?

Phật dạy: Tu-bồ-đề, không! Ông nói Đại thừa tùy thuận Bát-nhã bala mật, không lìa Bát-nhã Ba-la-mật. Vì sao? Vì hết thủy pháp lành, pháp trợ đạo, hoặc pháp Thanh-văn, hoặc pháp Bích-chi Phật, hoặc pháp Bồ-đề, hoặc pháp Phật, hết thủy pháp ấy đều nhiếp vào trong Bát-nhã Ba-la-mật.

Tu-bồ-đề bạch Phật rằng: Bạch đức Thế Tôn! Những gì là pháp lành, pháp trợ đạo, pháp Thanh-văn, pháp Bích-chi Phật, pháp Bồ-tát, pháp Phật đều nhiếp vào trong Bát-nhã Ba-la-mật?

Phật bảo Tu-bồ-đề: Đó là Thí Ba-la-mật, Giới Ba-la-mật, Nhẫn Ba-la-mật, Tấn Ba-la-mật, Thiền Ba-la-mật, Bát-nhã Ba-la-mật, Bốn niệm xứ, Bốn chánh cần, Bốn như ý túc, Năm căn, Bảy giác phần, Tám Thánh đạo, không, vô tướng, vô tác, giải thoát môn, Mười lực Phật, Bốn điều không sợ, Bốn trí vô ngại, Đại từ Đại bi, Mười tám pháp không chung, tướng không sai lầm, thường xả hành. Tu-bồ-đề! Cùng các pháp lành khác, pháp trợ đạo, hoặc pháp Thanh-văn, hoặc pháp Bích-chi Phật, hoặc pháp Bồ-tát, hoặc pháp Phật đều nhiếp vào trong Bát-nhã Ba-la-mật.

Tu-bồ-đề! Hoặc Đại thừa, hoặc Bát-nhã Ba-la-mật, Thiền Ba-la-mật, Tấn Ba-la-mật, Nhẫn Ba-la-mật, Giới Ba-la-mật, Thí Ba-la-mật, hoặc sắc, thọ, tướng, hành, thức, nhãn và sắc, nhãn thức, nhãn xúc, các

thọ do nhãn và xúc làm duyên phát sinh, cho đến ý và pháp, ý thức, ý xúc, các thọ do ý và xúc làm duyên phát sinh; địa chủng cho đến thức chủng, Bốn niệm xứ cho đến Tám Thánh đạo phần, không, vô tướng, vô tác, giải thoát môn và các pháp lành hoặc hữu lậu, hoặc vô lậu, hoặc hữu vi, hoặc vô vi, hoặc Khổ đế, Tập đế, Diệt đế, Đạo đế, hoặc cõi Dục, hoặc cõi Sắc, hoặc cõi Vô sắc, hoặc nội không cho đến vô pháp hữu pháp pháp không, các môn Tam-muội, các môn Đà-la-ni, Mười lực Phật cho đến Mười tám pháp không chung, hoặc Phật pháp, hoặc tánh Phật pháp, như như, thật tế, tánh bất khả tư nghì, Niết-bàn, hết thảy các pháp ấy đều không hợp không tán, không sắc, không hình, không đối, chỉ một tướng, đó là vô tướng.

Tu-bồ-đề! Do nhân duyên ấy, nên ông nói Đại thừa tùy thuận Bát-nhã Ba-la-mật. Vì sao? Tu-bồ-đề! Vì Đại thừa không khác Bát-nhã Ba-la-mật, Bát-nhã Ba-la-mật không khác Đại thừa; Bát-nhã Ba-la-mật và Đại thừa không hai không khác. Thí Ba-la-mật không khác Đại thừa, Đại thừa không khác Thí Ba-la-mật; Thí Ba-la-mật và Đại thừa không hai không khác, cho đến Thiên Ba-la-mật cũng như vậy.

Tu-bồ-đề! Bốn niệm xứ không khác Đại thừa, Đại thừa không khác Bốn niệm xứ; Bốn niệm xứ và Đại thừa không hai không khác; cho đến Mười tám pháp không chung không khác Đại thừa, Đại thừa không khác Mười tám pháp không chung; Mười tám pháp không chung và Đại thừa không hai không khác.

Tu-bồ-đề! Do nhân duyên ấy, nên ông nói Đại thừa tức là nói Bát-nhã Ba-la-mật.

LUẬN: Luận giả nói: Phú-lâu-na tuy tự mình không nghi, chỉ vì kẻ tân học độn căn không hiểu nghĩa một mà tên gọi khác, nên đặt câu hỏi. Tu-bồ-đề liền đem việc ấy bạch Phật: Phật pháp thậm thâm, điều con nói sẽ không có lỗi chằng? Phật đáp: Ông nói Đại thừa tùy thuận Bát-nhã, không có sai trái. Nghĩa là lúc đầu đã luận rồi, nay Phật dạy cho nhân duyên tùy thuận; đó là hết thảy pháp lành thuộc ba thừa, đều tụ hợp vào trong Bát-nhã Ba-la-mật. Vì cơ sao? Vì hết thảy pháp lành của ba thừa đều vì Niết-bàn. Cửa vào Niết-bàn có ba: Hết thảy pháp đều vào cửa không, cửa vô tướng, vô tác. Như trì giới hay sinh thiên định, thiên định hay sinh thật trí tuệ, vì không nhiễm trước thế gian.

Những gì là pháp trợ đạo của ba thừa nhiếp ở trong Bát-nhã? Đó là Sáu Ba-la-mật, Ba mươi bảy phẩm, Ba cửa giải thoát, Mười lực Phật, Bốn việc không sợ, Bốn trí vô ngại, Đại từ Đại bi, Mười tám pháp không chung, tướng không sai lầm, thường xả hành. Trong đó Ba mươi bảy

phẩm, Ba cửa giải thoát, là pháp chung của ba thừa, Sáu Ba-la-mật là pháp của Bồ-tát, Mười lục cho đến thường xả hành là pháp của Phật.

Có người nói: Sáu Ba-la-mật có đầy đủ, không có đầy đủ. Không đầy đủ là pháp chung cả hai thừa, đầy đủ là pháp riêng của Bồ-tát.

Lại nữa, Đại thừa không, Bát-nhã Ba-la-mật cũng không, nghĩa không là một. Tu-bồ-đề tùy thuận không lầm, như Bát-nhã Ba-la-mật không, năm Ba-la-mật cho đến như như, pháp tánh, thật tế, tánh bất khả tư nghì, Niết-bàn, cũng như vậy.

Lại nữa, từ Bát-nhã Ba-la-mật cho đến Niết-bàn, đều là không hợp, không tán, không sắc, không hình, không đối chỉ một tướng, đó là vô tướng. Vì đồng tướng nên nói Đại thừa là Bát-nhã Ba-la-mật, Đại thừa và Bát-nhã không hai không khác vậy.

-----oOo-----